

TİCARET MESLEK LİSELERİNDE VERİLEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN KALİTESİ VE BU EĞİTİMİN MESLEK YÜKSEK OKULLARINDAKİ MUHASEBE EĞİTİMİNE ETKİLERİNE YÖNELİK BİR UYGULAMA

Hakan ÇELENK¹, İsa ÇAMTOSUN²

¹Marmara Üniversitesi, İ.İ.B.F., İşletme Bölümü, Öğretim Görevlisi Dr.

²Milli Eğitim Bakanlığı, Ticaret Meslek Lisesi, Muhasebe Öğretmeni

THE QUALITY OF ACCOUNTING EDUCATION IN COMMERCE VOCATIONAL LYCEUMS AND A PRACTICE ABOUT THE EFFECTS OF ACCOUNTING EDUCATION IN COMMERCE VOCATIONAL LYCEUMS ON ACCOUNTING EDUCATION IN VOCATIONAL HIGH SCHOOLS

Abstract: The dynamic structure of science and technology that bring about profound changes on the human life and social structure has also deeply affected the education systems. Vocational education is mostly effected by this process. Commerce Vocational Lyceums has been established to train accountants for business life as an interlude employee and to prepare students for universities that give education in accounting area. By this study, we tried to put forward the prospect of student to accounting education, quality and adequacy of education in these institutions. However, we tried to determine whether the accounting education in Commerce Vocational Lyceums creates enough infrastructures to accounting education in Vocational High Schools and whether accounting courses in Commerce Vocational Lyceums increases the quality of accounting education in higher education.

Keywords: Vocational Education, Accounting Education, Quality of Accounting Education, Commerce Vocational Lyceum, Vocational High School.

TİCARET MESLEK LİSELERİNDE VERİLEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN KALİTESİ VE BU EĞİTİMİN MESLEK YÜKSEK OKULLARINDAKİ MUHASEBE EĞİTİMİNE ETKİLERİNE YÖNELİK BİR UYGULAMA

Özet: İnsan yaşamı ve toplumsal yapı üzerinde derin değişiklikler meydana getiren, bilim ve teknolojideki dinamik yapı, eğitim sistemlerini de derinden etkilemiştir. Bu sürecin etkilerine en fazla maruz kalan ise mesleki eğitimidir. Ticaret Meslek Lisesi iş hayatına ara eleman niteliğinde muhasebeci yetiştirmek üzere kurulan ve bu alanda eğitim veren üniversitelere öğrenci hazırlayan kurumlardır. Çalışmayla, bu kurumlarda verilen muhasebe eğitimine öğrencilerin bakışı, eğitimin kalitesi ve yeterliliği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bununla beraber Ticaret Meslek Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin Meslek Yüksek Okullarındaki muhasebe eğitimi için yeterli altyapıyı oluşturup oluşturmadığı ve Ticaret Meslek Lisesinde alınan muhasebe derslerinin, yüksek öğretimdeki muhasebe eğitiminin kalitesini artırıp artırmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Eğitim, Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Eğitiminin Kalitesi, Ticaret Meslek Lisesi, Meslek Yüksek Okulu.

I. GİRİŞ

Günümüz dünyasında, küreselleşme, yoğunlaşan rekabet, bilim ve teknolojideki hızlı gelişmeler insan yaşantılarını ve toplumsal yapıları değiştirmekte ve geliştirmektedir. Bu hızlı ve keskin değişimden en fazla o toplumun eğitim sistemleri ve bu sistemler içerisinde önemli bir yere sahip olan meslekî eğitim alanları etkilenmektedir.

Ortaya çıkan bu gelişmeler beraberinde bilgi patlamasına neden olurken, bazı meslekler ömrünü tamamlamış ve yeni meslekler ortaya çıkmıştır. Değişimin etkin bir şekilde kendini hissettirdiği günümüzde, bireylerin meslekî yaşamlarındaki yeniliklere uyumlarını kolaylaştıracak gerekli bilgi, beceri ve tutumu kazandıracak bir eğitim almaları sağlanmalıdır.

Ülkemizde ilk kademe olarak muhasebe eğitiminin verildiği okullar Ticaret Meslek Liseleridir. Ticaret Meslek Liseleri iş hayatına ara eleman niteliğinde muhasebeci yetiştiren ve üniversitelere öğrenci hazırlayan kurumlardır. Ticaret Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin büyük bir bölümü sınavsız geçiş sisteminden yararlanarak Meslek Yüksek Okullarına gitmektedir. Meslek Yüksek Okuluna giden Ticaret Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin yeterli düzeyde temel muhasebe eğitimini almadan buralara geldiği düşüncesi, ilgili kişiler tarafından yaygın olarak ifade edilmektedir. Bu konuda yapılan araştırmamızda Ticaret Meslek Liselerindeki muhasebe eğitiminin, Meslek Yüksek Okullarındaki muhasebe eğitimine etkilerinin olumlu olup olmadığı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

II. MESLEKİ EĞİTİM KAVRAMI

Bir ülkenin sahip olduğu kaynakların en değerlisi insandır. Bu kaynağın işlenip değerlendirilmesi, o ülkenin kalkınma hızını ve uygarlığa olan katkısını arttırmaktadır. İnsanın işlenip değerlendirilmesi ise, eğitim aracılığıyla gerçekleşmektedir. Eğitim, insana hem çevresindeki değişmelere uyum sağlayacak hem de çevresinde istenilen değişimleri yaratabilecek nitelikte yeni davranışlar kazandırma süreci diye tanımlanabilir.

İş piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünün ekonomiye kazandırılması ve iş gücünün daha verimli hale getirilmesi için bireylerin eğitim sürecinden geçirilmelerini zorunlu hale gelmiştir. Özellikle sanayinin ve iş piyasasının ihtiyacı olan nitelikli insan gücünü yetiştirmeyi amaçlayan mesleki eğitimin önemi büyüktür.

Mesleki eğitim, ferde iş hayatında geçerliliği olan bir meslek için gerekli bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları kazandırma ve ferdin yeteneklerini, işi bir araç olarak kullanarak çeşitli yönleriyle geliştirme sürecidir. Eğitimde amaç, bireyin önce “kendisi için” yararlı ve gerekli donanımları kazanmasını sağlamaktır [1].

III. MESLEKİ EĞİTİMİN ÖNEMİ ve AMACI

Toplumlarda, sanayileşme süreciyle çok çeşitli alanlarda nitelikli insan gücüne ihtiyaç duyulmaya başlandığı görülmektedir. Çeşitli sanayi kollarının ortaya çıkması bu alanlara yönelik teknik personele olan ihtiyacı da beraberinde getirmiştir [2]. Bir taraftan iş dünyasında nitelikli eleman ihtiyacı, öte taraftan iş bekleyen ancak beceri eğitiminden yoksun büyük bir genç nüfusun olması, bu iki olgunun optimum noktada bir araya getirilmesini önemli hale getirmiştir. Bu durum ilköğretimden yükseköğretime kadar eğitimin tüm basamaklarını doğrudan etkilemekte, mesleki eğitimin ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır [3]. Mesleki eğitim piyasasının ihtiyaç duyduğu vasıflı işgücünü sağlarken, vasıfsız ve düşük vasıflı işgücünün de işgücü vasfının artırılması yoluyla elemine eder [4].

Toplumların doğal kaynakları, sahip oldukları insan gücü ve bunlardan faydalanma durumları o toplumun refah düzeyini belirlemektedir. Ekonomik yönüyle mesleki eğitim, insan gücü yetiştirme aracı olarak burada aktif rol oynamaktadır. Ayrıca, meslekî ve teknik eğitimi, ekonomik yönden gerekli kılan hedefler ise aşağıdaki gibi açıklanabilir.

- İş gücü piyasasının ihtiyaçlarının karşılanması,
- Üretimde verimlilik ve kalite artışının sağlanması,
- İşsizliğin azaltılması,

- Daha ucuz ve kaliteli mal ve hizmet üretilmesi,
- İç ve dış pazarlarda rekabet gücünün yükseltilmesi,
- Kaynakların etkinlik, verimlilik ve rasyonellik esaslarına göre kullanılması,
- Çağdaş teknolojinin izlenmesi, yorumlanması, mal ve hizmet üretimine yansıtılması,
- Hızlı, istikrarlı ve sağlıklı bir ekonomik kalkınmanın desteklenerek gerçekleştirilmesi şeklinde sıralanabilir [2]. Bu anlamda eğitimin en iyi sonuçları, yüksek verimlilik ve yüksek istihdam göstergeleridir. Beraberinde gelir dağılımındaki eşitsizliğin ve fakirliğin azalmasıyla da kendini gösterecektir [5].

Bugün eğitim alanları içerisinde sürekli değişim ve yenilenmeye en çok gerek duyulan alan, mesleki ve teknik eğitimidir [6]. Gelişen teknolojiye bağlı olarak meslek alanlarındaki çeşitlilik artmıştır. Buna bağlı olarak mesleklerde meydana gelen nitelik ve nicelikteki değişime ayak uydurabilme süreci meslek öncesi eğitimin önemini artırmıştır. Meslekî ve teknik eğitim, bireylere bu değişime ayak uydurmalarını sağlayacak önemli kurumlar olarak ortaya çıkmaktadır.

Teknolojiyle birlikte bilginin sürekli artması, çok bilgi edinmek yerine, bilgi üretimini ve işlevsel bilgiyi öğrenmenin önemini artırmıştır. Bilgi patlamasıyla birlikte bazı meslekler ömrünü tamamlamış ve yeni meslekler ortaya çıkmıştır. Burada önemli olan, bireylerin artan bilgiyle birlikte meslekî yaşamlarındaki yeniliklere uyumlarını kolaylaştıracak gerekli bilgi, beceri ve tutum kazandıracak bir eğitim almalarının sağlanmasıdır [7]. İşte mesleki eğitim yalnızca işgücü piyasasının gereksinimlerine yönelik değildir. Aynı zamanda bireylerin işgücü piyasası içinde kendi kendilerine yetebilecekleri vasıf, bilgi ve yetenek kazanımlarını da sağlar [8]. Yani bireyin mesleğin gereklerinin kabul edilebilir standartlarda yerine getirilebilmesi için ihtiyaç duyulan asgari bilgi, beceri, tutum ve davranışları gösterebilmesinin sağlanmasıdır [9].

IV. MESLEKİ EĞİTİM OLARAK MUHASEBE EĞİTİMİ

Muhasebe eğitimi, işletme kararlarına yararlı bilgilerin belirlenmesi, toplanması, ölçülmesi, işlenmesi, kaydedilmesi, doğruluğunun denetlenmesi, kolay anlaşılır raporlar şeklinde özetlenmesi, incelenmesi ve incelenmesinden çıkarılan sonuçların karar almada kullanılması konusunda öğrencilerin bilgilendirilmesi ve bu bilgilerin kullanılması için yeteneklerinin geliştirilmesi şeklinde tanımlanabilir [10]. Muhasebe eğitiminin kalitesini etkileyen bir çok sayıda faktör bulunmaktadır. Bu unsurlardan olan öğrenci, öğretmen, ders verme ortamı ve araçları en

önemli üç temel faktördür.

IV.1. Muhasebe Eğitiminde Öğrenci

Eğitimde "öğrenci" eğitimin var olma nedenlerinden birisidir. Dolayısıyla eğitimdeki dikkatler genelde "öğrenci" üzerine yoğunlaşmaktadır. Muhasebe eğitiminde öğrenci, kendisine verilen bilgiyi analiz edebilme ve kullanabilme becerisine sahip olmalıdır. Çünkü muhasebe, verilen bilgilerin uygulamada kullanılması ile anlam kazanmaktadır. Eğitim sürecinde öğrencinin sadece öğreticinin verdikleri ile yetinmesi kalitesizliğin nedenlerinden biridir. Bu bakımdan öğrenciler, aldıkları temel bilgiler çerçevesinde kendilerini sürekli olarak geliştirmelidirler [11].

IV.2. Muhasebe Eğitiminde Öğretmen

Muhasebe eğitiminde arzulanan kalite ve amaca ulaşmada en önemli görevlerden biri de öğretmene düşmektedir. Öğrenciler, öğretmenin bilgilerinden, tecrübesinden yararlanarak kendilerini yetiştirmektedir. Diğer bir ifadeyle, öğretmenler öğrencilerin eğitim ve eğitim sonrası yaşamlarını şekillendirmelerinde etkili olabilmektedir.

Öğretmenin kalitesi, muhasebe eğitimini doğrudan etkilemektedir. Bu bakımdan öğretmen, kendisini sürekli olarak yargılayabilmelidir. Örneğin; "benden beklenen nedir? Görevimi tam olarak yapabiliyor muyum? Bilgi mi aktarıyorum, yoksa karşımdakileri eğitiyor muyum? Hangi eğitim metotları daha etkili olabilir? Bu metotlar hakkında bilgi sahibi miyim?" Bu gibi soruların birçok benzerini listelemek mümkündür.

Ortaya çıkan bu soruların tatminkâr biçimde yanıtlanabilmesi için, öğretmenlerin teoriyle uygulamayı birleştirmeyi ihmal etmemesi gerekir. Çünkü muhasebede teori, konuları sistematik olarak ele almak, tartışmak suretiyle uygulamaya yön verirken; uygulama da, üzerinde çalışılması gereken konuları belirlemek suretiyle teoriye katkıda bulunmaktadır. İkisinin birbiriyle uzlaşmaz değil, tam aksine uyumlu olduğunu kabul etmek bir muhasebe eğitimcisi için temel ilke olmalıdır [11].

IV.3. Ders Verme Ortamı ve Araçları

Günümüzde dersler, çoğunlukla sınıf ortamında, öğretmen tarafından ve ezbere dayalı olarak konferans şeklinde verilmektedir. Derslerde kullanılan araçlar, çoğunlukla kara tahta, tebeşir veya geleneksel diğer araçlardır. Ancak teknolojik gelişmeler, bilginin üretilmesi ve kullanıcılara yayılmasını pahalı olmaktan çıkarmıştır. Bilginin daha düşük maliyetle ve daha hızlı olarak elde edilmesi, hızlı ve kolay şekilde kullanıcılara aktarılması, eğitimde teknolojik imkânlardan yararlanılması gerektiğini göstermektedir.

Çünkü teknolojik gelişmelerle birlikte zaman ve mekân kavramı anlamını yitirmiş, bilgi ile ilgili fiziki kısıtlamalar azaltılmış ve çoğu durumda ortadan kaldırılmıştır [12].

Diğer bilim dallarında olduğu gibi, muhasebe eğitiminde de teknolojiden faydalanılmalıdır. Bilgi teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak, iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ve yaygın kullanım; bilgi sağlama, bilginin eş zamanlı olarak iletilmesi ve paylaşılması sonucunu ortaya çıkarmış, bu da "veri toplama, işleme, raporlama ve analiz etme" sürecini önemli ölçüde etkilemiştir. Bu eğilim muhasebecileri, bilgi teknolojisi uzmanlarını ve bilim adamlarını, yeni yöntemler geliştirmeye zorlamaktadır. Çünkü günümüzde muhasebecinin bilgileri değerlendiren, yorumlayan, konulara dikkat çeken ve yönetici için gereken bilgileri belirleyip ortaya konmasını sağlayacak özelliklerle donatılmış, bilgi ve iletişim teknolojilerini iyi kullanabilecek şekilde eğitilmiş olması gerekmektedir. Bu nedenle muhasebeyi, muhasebe mesleğini ve muhasebe eğitimini iş çözümleyicilik açısından görmek, muhasebeye yapılacak önemli bir yatırım olacaktır.

Muhasebecinin iş çözümleyicilik özelliği için, muhasebe eğitiminde (lisans, lisansüstü ve doktora); işletme süreçleri, işletme stratejisi, organizasyon yapısı, bilgi teknolojisi, iş ölçümü, karar modelleri gibi değişik konuların bütünleştirilmiş şekilde ele alınması gerekir [13]. Muhasebe ve finansman eğitiminde çağımızın teknolojik imkânlarından yararlanılmaması ve derslerde teknoloji yardımıyla diğer bilim dalları arasında ilişki kurulmaması durumunda muhasebe dersleri, genel kültür dersleri olmaktan öteye gidemeyecektir. Bu bakımdan muhasebe eğitiminde, teknoloji ile bütünleştirilmiş ders programları yapılmalı ve uygulanmalıdır. [11]

V. MUHASEBE EĞİTİMİNİN HEDEFİ ve İÇERİĞİ

İşletmelerde mali nitelikteki bilgilerin hazırlayıcısı ve sunucusu olan muhasebe bugün artık geçmişte olduğundan çok daha fazla önem kazanmıştır. Dünya genelinde gerek makro boyutta küresel ekonomilerde yaşanan çalkantılar, gerekse mikro boyutta işletmelerde denetim alanında ortaya çıkan suistimaller, şeffaf, doğru, dürüst muhasebe bilgisinin önemini ve gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle, muhasebe uygulaması yapacak olan kimselerin eğitiminin önemi gün geçtikçe artmaktadır [14].

Muhasebe, işletmedeki ticari olayları kendine özgü bir biçimde yansıttığı için "işletme dili" olarak da nitelendirilmektedir. Muhasebenin ürettiği bilgiler, finansal kararlara esas oluşturacağından, muhasebeye, "finansal kararlar dili" demek de mümkündür.

Dolayısıyla, muhasebe öğrenecek kimse yeni bir dil öğrenmek durumu ile karşı karşıyadır. Muhasebe eğitimi, bu dilin kavramlarını öğrenmeyi, bilgileri bu dille ifade etmeyi ve üretilen bilgileri kullanma yeteneğini geliştirmeyi hedef alır [15].

Günümüzde teknolojiye hızlı değişim, işletmeleri, muhasebe mesleğini ve dolayısıyla muhasebe eğitimini etkilemektedir. İşletmelerdeki gelişmeler muhasebenin yeniden yapılandırılmasını, hedef araç ve uygulamalarının yeniden şekillendirilmesini gerektirmektedir. Teknolojiden önemli ölçüde etkilenen işletmelerde muhasebeciden sadece defter tutma ya da rapor hazırlama istenmemektedir. Bunun yanında işletmelerde ileri teknolojilerin kullanılması, özellikle proje yönetimi, risk yönetimi, bilgi yönetimi, zaman yönetimi, stratejik planlama, ulusal ve uluslararası pazarlama ve iletişim, e-ticaret, insan kaynakları yönetimi, üretim yönetimi maliyet muhasebesi denetim ve yönetim konularında önemli değişiklikler getirmektedir.

Bu bakımdan muhasebe mesleğini yürütenlerin çağımızın gerektirdiği şartlarda yetiştirilmesi gerekir. Muhasebe eğitiminin hedefi, muhasebe temel kavram ve ilkelerini öğrenciye kazandırarak; öğrencilerin bilgiyi oluşturması, ölçmesi ve en önemlisi analiz ederek karar almada kullanmasının sağlanması olmalıdır. Diğer bir ifadeyle muhasebe eğitiminin hedefi öğrencilere temel bilgiler vermek ve bu bilgileri gerçek hayatta kullanma kabiliyetlerini geliştirmek olmalıdır. Bu mesleki standart olarak da tanımlanabilir [11]. Burada meslekî ve teknik eğitim nitelikli insan gücü yetiştirerek hem istihdam sorununa hem de sektörler arasında dengenin sağlanmasına katkıda bulunabilecektir [2].

Hızla gelişen ve değişen dünyada muhasebe eğitiminin önemi artmaktadır. Muhasebe eğitiminin ilk basamağı olan Ticaret Meslek Liseleri, bu süreçte önemli katkılara sahiptir. Ticaret Meslek Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin, bu alanı seçen öğrenciler açısından yeterli altyapı oluşturup oluşturmadığının belirlenmesi gerekmektedir. Bu anlamda öğrencilerin muhasebe eğitimine bakışlarıyla muhasebe ve finansman eğitiminin kalitesi ortaya konulmaya çalışılacaktır. Özellikle Ticaret Meslek Lisesi öğrencilerine MYO da verilen muhasebe dersleri için sağlam bir alt yapı oluşturup oluşturmadığı belirlenmeye çalışılacaktır.

VI. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

VI.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, Ticaret Meslek Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin meslek yüksek okullarındaki muhasebe eğitime etkileri analiz edilmekte, muhasebe ve finansman eğitiminin kalitesine yönelik beklentiler

belirlenmeye çalışılmaktadır.

VI.2. Araştırmanın Hedef Kitlesi

Hedef kitle, İstanbul'daki şehrindeki Meslek Yüksek Okulları içinde yer alan devlet üniversitelerinden Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu'nun Bankacılık ve Muhasebe Bölümü öğrencileri ile Özel İstanbul Aydın Üniversitesi Anadolu Bil Meslek Yüksek Okulu'nun Bankacılık ve Sigortacılık ile Muhasebe bölümlerindeki Ticaret Meslek Lisesi çıkışlı öğrencileridir.

VI.3. Araştırmanın Kapsamı ve Kısıtları

Bu çalışmada güvenilir ve sağlıklı bilgilerin ortaya konulabilmesi için, İstanbul ili sınırları içinde kalmıştır. Bu amaçla, İstanbul'da faaliyetini sürdüren biri devlet diğeri ise özel olmak üzere Meslek Yüksek Okullarındaki bankacılık ve muhasebe bölümlerinde okuyan, mezuniyetleri itibarıyla Ticaret Meslek Lisesi mezunu öğrenciler üzerinde çalışılmıştır.

Araştırmada Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu'nun Bankacılık ve Muhasebe Bölümü, Özel İstanbul Aydın Üniversitesi Anadolu Bil Meslek Yüksek Okulu'nun Bankacılık ve Sigortacılık ile Muhasebe bölümlerinde okuyan toplam 439 öğrenci arasından Ticaret Meslek Lisesi çıkışlı öğrenciler seçilmiş ve bu sınırlar içinde kalmıştır. Araştırmanın kapsamına sadece ikinci sınıf öğrencilerinin dahil edilmesinin nedeni, söz konusu öğrencilerin muhasebe ve finansman ile ilgili derslerin çoğunu 3. ve 4. sınıflarda almaları sebebiyle, daha anlamlı ve güvenilir değerlendirme yapabilmeleri düşüncesidir.

VI.4. Araştırmada Kullanılan Yöntem

Bu ampirik çalışma için veri toplama yöntemi olarak, anket tekniği kullanılmıştır. Yöntemin uygulanması için 31 sorudan oluşan bir anket formu hazırlanmıştır. Birinci bölümde öğrencilerin Ticaret Meslek Liselerine yaklaşımları ilk 9 soru, İkinci bölümde, Ticaret Meslek Liselerinde verilen muhasebe eğitime ve bu eğitimin yüksek öğretimdeki muhasebe derslerine etkisine yönelik düşünceler ile ilgili (10-25) 16 soru ve son bölümde ise demografik bilgileri içeren (26-31) 6 soruya yer verilmiştir.

VI.5. Araştırma Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Anket İstanbul'da Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu'nun Bankacılık ve Muhasebe Bölümü, Özel İstanbul Aydın Üniversitesi Anadolu Bil Meslek Yüksek Okulu'nun Bankacılık ve Sigortacılık ile Muhasebe bölümlerinde okuyan toplam 439 öğrenci içindeki Ticaret Meslek Lisesi çıkışlı 366 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Bu çalışmaya Marmara

Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu'nun Bankacılık ve Muhasebe Bölümünden 245 öğrenci, Özel İstanbul Aydın Üniversitesi Anadolu Bil Meslek Yüksek Okulu'nun Bankacılık ve Sigortacılık ile Muhasebe bölümünden 121 öğrenci katılmıştır.

Bilgilerin tasnif edilmesinde ve dökümünün elde edilmesinde SPSS for Windows istatistik programının 11,0 versiyonu kullanılmıştır. Ankette kullanılan soruların birçoğunun kapalı uçlu olması elde edilen verilerin elektronik ortama aktarılmasında çok büyük kolaylık sağlamıştır. Buda daha hızlı ve daha doğru değerlendirmenin ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Ankette elde edilen veriler, n dağılımları ve n dağılım tabloları düzenlenerek değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Hipotezlerin sınanmasında ise t-testi (one sample t-test) tercih edilmiştir. Ortalamanın ($-12 \leq "H" \leq 12$) sıfırdan farklılığını test etmek için "One Sample T Test" kullanılmıştır. Bunun nedeni ise ortalama ile sıfır arasında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığının belirlenmesidir.

VII. ARAŞTIRMADA ELDE EDİLEN BULGULARIN ANALİZİ ve DEĞERLENDİRİLMESİ

Ankete yönelik analiz ve değerlendirmenin yapıldığı bu bölümde "Araştırmaya Katılanların Demografik Özelliklerinin" değerlendirilmesi, "Ticaret Meslek Liselerine yönelik genel düşüncelerin" değerlendirilmesi ve "Ticaret Meslek Liselerinde verilen muhasebe eğitime ve bu eğitimin yüksek öğretimdeki muhasebe derslerine etkisine yönelik düşüncelerin" değerlendirilmesine yönelik çalışma ele alınacaktır.

VII.1. Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri

Ankete katılan öğrencilerin demografik özelliklerinin ortaya konması değerlendirilmesi amacıyla, öğrencilere 6 soru yöneltilmiştir. Bu soruları ankete katılan 366 öğrenci cevaplandırmıştır.

VII.1.1. Cinsiyet ve Yaş Durumları

Anket çalışmasında demografik özelliklerle ilgili ilk soru ankette katılan öğrencilerin cinsiyet ve yaş durumlarının tespit edilmesine yöneliktir

Tablo.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Durumları

	n	%
Erkek	169	46,2
Kız	197	53,8
Toplam	366	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet durumları Tablo.1'de görüldüğü gibi, anket kapsamında yer alan öğrencilerin %53,8'i kız, %46,2'si ise erkektir. Ankete katılan öğrenciler içinde kız öğrencilerin oranının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo.2 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaş Durumları

	n	%
16	5	1,4
17	35	9,6
18	94	25,7
19	133	36,3
20 ve üzeri	99	27,0
Toplam	366	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş durumları Tablo.2'de görüldüğü gibidir. Anket kapsamında yer alan öğrencilerin yaşlarına bakıldığında ise % 36,3'ü 19 yaşında, % 27'si 20 yaş ve üzerinde, % 25,7'si 18 yaşında, % 9,6 sı 17 yaşında, %1,4'ü ise 16 yaşında olduğu görülmektedir. Ağırlıklı yaş 18 ve üzerinde toplanmıştır.

VII.1.2. Öğrencilerin Mezun Oldukları Liseler ve Mezuniyet Dereceleri

Anketin bu kısmında ise öğrencilerin mezun oldukları liseler ve bu liselerden mezuniyet dereceleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışma açısından öğrenci kalitesinin ortaya konmasında da önemli bir veridir.

Tablo.3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Mezun Oldukları Lise Türleri

	n	%
Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	82	22,4
Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi	4	1,1
Anadolu İletişim Meslek Lisesi	-	-
Ticaret Meslek Lisesi	274	74,9
Anadolu Dış Ticaret Meslek Lisesi	3	0,8
Çok Programlı Lise	3	0,8
Diğer liseler (yazınız)	-	-
Toplam	366	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin mezun oldukları liselere ait bilgileri tablo 3'te görüldüğü gibidir. Öğrencilerin % 74,9'u Ticaret Meslek Lisesinden olmak üzere en büyük paya bu lise grubu sahiptir. Anadolu Ticaret Meslek Lisesinden mezun olanların oranı

%22,4'dür. Geriye kalan % 2,7'si ise diğer meslek liselerinden mezun olmuştur.

Tablo.4 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Lise Mezuniyet Dereceleri

	n	%
Orta	78	21,3
İyi	144	39,3
Pekiyi	144	39,3
Toplam	366	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin liseden mezun olma dereceleri tablo 4'de görüldüğü gibidir. Öğrencilerin lise mezuniyet derecelerine bakıldığında ise pekiyi ile mezun olanlar % 39,3, iyi ile mezun olanlar % 39,3, orta ile mezun olanların ise % 21,3 olduğu görülmektedir.

VII.1.3.Öğrencilerin Meslek Yüksek Okulu (MYO)'nda Okudukları Okul, Bölüm ve Öğrenim Türleri

Araştırma biri devlet diğeri özel olmak üzere iki üniversitenin Meslek Yüksek Okullarında aşağıda belirtilen bölümlerde yapılmıştır. Öğrencilerin okudukları okul, bölüm ve öğrenim türleri aşağıdaki tablolarda daha detaylı bir biçimde gösterilmiştir.

Tablo.5. Araştırmanın Yapıldığı Üniversiteler

	n	%
Marmara Üniversitesi	245	66,9
Özel Aydın Üniversitesi	121	33,1
Toplam	366	100,0

Tablo.5'de görüldüğü gibi, araştırmaya (245 öğrenci) %66,9 devlet üniversitesinden, (121 öğrenci) %33,1 özel üniversiteden katılmıştır.

Tablo.6. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Bölüm Türleri

	n	%
Marmara Üniversitesi. MYO. Bankacılık	102	27,9
Özel Aydın Üniversitesi. Bil MYO. Bankacılık	57	15,6
Özel Aydın Üniversitesi. Bil MYO. Muhasebe	64	17,5
Marmara Üniversitesi. MYO. Muhasebe	143	39,1
Toplam	366	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları bölüm türleri Tablo.6'ya bakıldığında; Marmara Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Muhasebe bölümü öğrencilerinden 143 öğrenci katılmış (% 39,1), Marmara Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Bankacılık bölümü öğrencilerinden 102 öğrenci katılmış (% 27,9), Özel Aydın Üniversitesi Bil Meslek Yüksek Okulu muhasebe bölümünden 64 öğrenci katılmış (% 17,5), Özel Aydın Üniversitesi Bil Meslek Yüksek Okulu Bankacılık bölümünden ise 57 öğrenci katılmıştır (% 15,6).

Tablo.7. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğrenim Türleri

	n	%
Birinci öğretim	262	71,6
İkinci öğretim	104	28,4
Toplam	366	100,0

Tablo.7'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin % 71,6'sı birinci öğretim, % 28,4'ü ise ikinci öğretimde okumaktadır.

VII.2. Ankete Katılan Öğrencilerin Ticaret Meslek Liselerine Yaklaşımları

Araştırma kapsamında, anketin bu bölümünde öğrencilerin Ticaret Meslek Liselerine yönelik genel düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

VII.2.1. Ankete Katılan Öğrencilerin Ticaret Meslek Liselerini Tercih Etmelerindeki Etkenler

Öğrencilerin Ticaret Meslek Liselerini tercih etmelerinde onları etkileyen faktörler tablo 8'de görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin Ticaret Meslek Liselerini tercih etmelerindeki faktörler incelendiğinde % 59,8'inin bu tercihi kendisinin yaptığı, %7,1' inin arkadaşlarının etkisi altında kaldığı, %30,6'sının ise ailesinin telkinleri sonucu tercih ettiği, %2,5'inin ise diğer sebeplerden dolayı tercih ettiği görülmüştür.

Tablo.8. Ticaret Meslek Liselerinin Tercih Edilmesindeki Faktörler

	n	%
Kendim karar verdim	219	59,8
Arkadaşlarımın etkisinde kaldım	26	7,1
Ailemin telkinleri etkili oldu	112	30,6
Diğer	9	2,5
Toplam	366	100,0

Tablo.9. Kendi Kararlarıyla Ticaret Meslek Liselerini Tercih Edenlerin Kararlarında Etkili Olan En Önemli Faktör

	n	%
Bu tür lisede daha başarılı olacağım düşüncesi	16	7,3
Üniversiteyi kazanmamış olsam bile iş bulma imkanı sağlaması	23	10,5
Muhasebe mesleğinin saygın bir meslek olması	41	18,8
Muhasebe mesleğinin yüksek gelir elde etme imkanı vermesi	31	14,2
Muhasebe mesleğinin her zaman geçerli bir meslek olması	72	32,9
Sınavsız geçiş hakkından yararlanabilmek için	7	3,2
İleride muhasebeci olabilmek için	21	9,5
Diğer	8	3,6
Toplam	219	100,0

Tablo.9 daki soruyu Tablo.8 de kendim karar verdim seçeneğini işaretleyenler cevaplamıştır. Ticaret Meslek Liselerini seçmeye kendisi karar veren öğrencilerin kararlarında etkili olan en önemli faktörlere bakıldığında Tablo.9'daki sonuçlardan anlaşılmaktadır ki, muhasebe mesleğinin her zaman geçerli bir meslek olması % 32.9 oranında öğrencileri etkileyen en önemli faktör olarak karşımıza çıkmıştır. İkinci sırada ise, muhasebe mesleğinin saygın bir meslek olması % 18.8 oranında, üçüncü sırada ise muhasebe mesleğinin yüksek gelir elde etme imkanı vermesi % 14.2 gelmektedir. Günümüzün ekonomik şartları göz önüne alınırsa kişilerin gelir elde etmenin yanı sıra saygın bir mesleğe sahip olmak istedikleri ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin % 10,5'i üniversiteyi kazanamamış bile iş bulma imkanı sağlama düşüncesindedir. Öğrencilerin %9,5'i ise ileride muhasebeci olabilmek düşüncesine sahiptirler.

VII.2.2.Meslek Liselerine Uygulanan Katsayı Sistemi ve Etkisi

Öğrencilerin üniversite giriş sınavında uygulanan katsayı sistemi konusundaki düşüncelerini öğrenmek üzere "Meslek liselerine yönelik olarak uygulanan katsayı sisteminin doğru bir uygulama olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu soruya vermiş oldukları cevaplar Tablo.10'da görüldüğü gibi; kesinlikle düşünüyorum % 12,6, düşünüyorum % 15,6, kararsızım % 17,2, düşünmüyorum % 13,9, kesinlikle düşünmüyorum % 40,7 olarak ortaya çıkmıştır.

Üniversite giriş sistemi, kısa zamanda çok fazlaca değişime uğramıştır. Sistemin kısa sürelerde değişmesinde İmam Hatip Liselerine olan olumsuz bakışın etkisi ve bu bakışın tüm meslek liseleri üstünde de

bir baskı oluşturması meslek liselerine ilginin azalmasına neden olmuştur ve büyük bir erozyon meydana gelmiştir.

Tablo.10. Meslek Liselerine Yönelik Olarak Uygulanan Katsayı Sisteminin Doğru Bir Uygulama Olup-Olmadığı

	n	%
Kesinlikle düşünüyorum	46	12,6
Düşünüyorum	57	15,6
Kararsızım	63	17,2
Düşünmüyorum	51	13,9
Kesinlikle düşünmüyorum	149	40,7
Toplam	366	100,0

Değişen üniversite yerleştirme sisteminde farklı katsayı uygulaması, yıllara göre Ticaret Meslek Lisesi mezunlarının lisans programlarına yerleşmesini azaltmıştır. Marmara Üniversitesi İşletme Fakültesinde yapılan ampirik çalışmada işletme bölümü birinci öğretim 1. 2. 3. ve 4. sınıflarda okuyan 1.049 lisans öğrencisinden sadece 5 tanesinin Ticaret Meslek Lisesi (TML) mezunu olduğu görülmüştür. Birinci ve ikinci sınıflarda okuyan TML mezunu öğrenci bulunmamaktadır. Bu 5 öğrencinin de direkt ÖSS sınavı ile değil, dikey ve yatay geçiş şeklinde kayıt yaptırarak yapılan araştırma sonucu öğrenilmiştir. İkinci öğretimde okuyan 743 öğrenci içinde ise TML mezunu sadece 1 öğrenci olduğu tespit edilmiştir. Bu öğrencinin de dikey geçiş yolu ile okula kaydının yapıldığı yapılan araştırmalar sonucu görülmüştür [16].

Ankete katılan öğrencilerin üniversite giriş sisteminde uygulanan katsayı sistemi konusundaki düşünceleri de bu yönde olup, Tablo.10'da görüldüğü gibi; öğrencilerin %28.2 doğru bir uygulama olduğu, %17.2'sinin kararsız ve %54.6'sının ise doğru bir uygulama olmadığı yönünde çıkmıştır.

Tablo.11. Ticaret Meslek Lisesi Öğrencilerine İşletme, İktisat, Maliye Gibi 4 Yıllık Bölümleri Tercih Etmede Ek Puan Verilmesi Bu Tür Liselerin Önemi Arttıracak Görüşüne Hangi Düzeyde Katıldıkları

	n	%
Kesinlikle katılıyorum	122	33,3
Katılıyorum	158	43,2
Kararsızım	47	12,8
Katılmıyorum	24	6,6
Kesinlikle katılmıyorum	15	4,1
Toplam	366	100,0

Ankete katılan öğrencilere, Tablo.11’de görüldüğü gibi işletme, iktisat, maliye gibi 4 yıllık bölümleri tercih etmede ek puan verilmesi bu tür liselerin önemini arttıracak diyenlerin oranı % 76.5, kararsız olanların oranı % 12.8, artırmayacak diyenlerin oranı ise % 10.7’dir.

VII.2.3. Ankete Katılan Öğrencilerin Seçtikleri Liseden Memnun Kalma Düzeyleri

Tablo.12’ye incelendiğinde okunan lise türünden memnun olmama sebebi olarak öğrenciler birinci sırada %64.8 oranında katsayı adaletsizliğini, ikinci sırada %16.9 teknik imkanların yetersizliğini, üçüncü sırada %9 iş bulma kaygısı, dördüncü sırada %5.2 öğretmenlerin bilgi eksikliği, beşinci sırada %1.9 derslerin zorluğu, son sırada ise %2.2 ile diğer sebepleri göstermişlerdir. Genel duruma bakıldığında aslında öğrenciler okudukları liseden memnundurlar. Memnuniyetsizliğin ana etkeni olan ve %64.8 bir orana sahip olan katsayı adaletsizliği hem meslek liselerine olan ilgiyi azaltırken hem de mevcut öğrencilerin memnuniyetsizliğini artırmaktadır.

Tablo.12. Öğrencilerin Okudukları Lise Türünden Memnun Olmama Sebepleri

	n	%
Derslerin zorluğu	7	1,9
Öğretmenlerin bilgi eksikliği	19	5,2
Katsayı adaletsizliği	237	64,8
Teknik imkânların yetersizliği	62	16,9
İş bulma kaygısı	33	9,0
Diğer (varsa belirtiniz)	8	2,2
Toplam	366	100,0

Tablo.13’e görüldüğü gibi öğrencilerin okuduğunuz lise türünden hangi düzeyde memnunsunuz? sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar şöyledir; çok memnunum %21.9, memnunum %56.3, kararsızım %9.6, memnun değilim %12.3 olarak tespit edilmiştir.

Tablo.13. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Lise Türünden Hangi Düzeyde Memnun Oldukları

	n	%
Çok memnunum	80	21,9
Memnunum	206	56,3
Kararsızım	35	9,6
Memnun değilim	45	12,3
Kesinlikle memnun değilim	0	0
Toplam	366	100,0

Tablo.13’e görüldüğü gibi, ankete katılan öğrencilerin çoğunluğu % 78.2 si memnun olduğunu ifade etmişlerdir. Tablo.14’e bakıldığında ise bugün seçme hakkı olsa aynı liseyi seçmek isteyenlerin oranı % 57.1, Tablo.8’e tekrar bakıldığında ise bu tür liseyi kendisi tercih edenlerin oranı ise % 59.8 olarak tespit edilmiştir. Çıkan bu üç sonuca bakıldığında ise öğrencilerin liseyi kendilerinin tercih etmeleri, okuduğu lise türünden memnun olmaları, tekrar aynı liseyi seçmek istemeleri birbirini doğrular nitelikte sonuçlardır.

Tablo.14. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Bugün Seçme Hakkına Sahip Olsalar Tekrar Ticaret Meslek Lisesini Seçip Seçmeyecekleri

	n	%
Kesinlikle seçerdim	70	19,1
Seçerdim	139	38,0
Kararsızım	48	13,1
Seçmezdim	58	15,8
Kesinlikle seçmezdim	51	13,9
Toplam	366	100,0

Ankete katılan öğrencilerin Tablo.14’de çoğunluğu % 57.1’i tekrar bu tür liseyi seçebileceklerini ifade etmelerinin yanında, % 29.7’si ise seçmeyeceklerini bildirmişler, kararsızların oranı ise % 13.1’dir. Kararsız olanların da (meslek liseleri üzerindeki baskı göz önünde tutulursa) tercih etmeyeceğini düşünürsek yaklaşık olarak öğrencilerin yarısı tercih edip yarısı ise tercih etmeme durumu ortaya çıkmaktadır.

VII.3. Öğrencilerin Meslek Seçiminde Aldığı Eğitimin Rolü

Araştırmanın bu bölümünde meslek seçiminde eğitimin rolü ele alınacaktır.

VII.3.1. Eğitimin Meslek Seçimindeki Etkisi

Eğitim meslek seçiminde önemli bir etkiye sahiptir. Bu durum eğitimin meslek seçimindeki etkisinin ölçüldüğü Tablo.15’de elde edilen sonuçlardan anlaşılmaktadır. Öğrencilerin çoğunluğu % 69.4’ü mezun olduktan sonra mezun olduğu bölüme ilgili bir işte çalışmak istiyor. Çalışmanın daha önceki bölümlerinde incelendiği üzere Meslek Lisesi mezunlarına karşı oluşturulan olumsuz değer yargıları gibi sorunlar çözümlerse % 24 gibi azımsanamayacak kadar bir orana sahip olan kararsızların da çalışmak isteyeceği düşünülebilir. Ayrıca bu süreçte Meslek Lisesi mezunlarının istihdamında yaşanan sorunların çözümü, sanayi ve hizmet sektörü ile gerekli işbirliğinin kurulabilmesi bu etkiyi olumlu anlamda daha da katlayacaktır.

Tablo.15. Mezun Oldukları Bölümle İlgili Bir Alanda Çalışmayı Düşünüp Düşünmemeleri

	n	%
Kesinlikle düşünüyorum	254	69,4
Düşünüyorum	0	0
Kararsızım	88	24,0
Düşünmüyorum	13	3,6
Kesinlikle düşünmüyorum	11	3,0
Toplam	366	100,0

VII.3.2. Muhasebe Derslerindeki Aktarılan Bilgilerin Mesleki Temel Oluşturmada Etkisi

Araştırmaya katılan öğrencilerin Ticaret Meslek Liselerindeki muhasebe derslerinde aktarılan bilgilerin, mesleğin temelini öğretme açısından yeterli olup olmadığı konusundaki düşünceleri Tablo.16’da görüldüğü gibidir.

Tablo.16. Muhasebe Derslerinin, Mesleğin Temelini Öğretme Açısından Yeterli Olup Olmadığı

	n	%
Kesinlikle katılıyorum	45	12,3
Katılıyorum	153	41,8
Kararsızım	55	15,0
Katılmıyorum	66	18,0
Kesinlikle katılmıyorum	47	12,8
Toplam	366	100,0

Bu bilgiler doğrultusunda öğrencilerin %54.1’i muhasebe derslerinde aktarılan bilgilerin mesleğin temelini öğretme açısından yeterli olduğu düşüncesine sahiptirler. Kararsızım diyenlerin oranı % 15, katılmıyorum diyenlerin oranı % 18, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı % 12.8 olarak tespit edilmiştir.

VII.3.3. Mesleki Eğitime Bakış

Ankete katılan öğrencilerin mesleki eğitime bakışı Tablo.17’de görüldüğü gibidir. Ülkemizde mesleki eğitime gereken önem verilmekte midir? sorusuna verilen cevaplara bakıldığında öğrencilerin % 30,9’nin mesleki eğitime gereken önemin verildiğini ifade etmektedir. Burada kararsızların oranı da % 25,4 ile azımsanmayacak orandadır. Bu sürece katılmayanların oranı % 43,7’dir. Buna karşın öğrencilerin % 41’i ülkemizde Meslek Liselerinin öneminin her geçen gün artmakta olduğunu düşünmektedir. % 30’u ise bu fikre katılmamaktadır. Tablo.14’de bugün seçme hakkına sahip olsanız tekrar bu tür liseyi seçer miydiniz?” sorusuna öğrencilerin %57,1’inin tekrar bu tür liseyi seçeceklerini belirtmeleri de bu tablodaki sonucu destekler niteliktedir.

Ankete katılan öğrencilerin % 38.8’i Ticaret Meslek Lisesinde, meslekle ilgili gelişmeleri yakından takip edebilme imkânının sunulmadığını düşünmektedir. Yalnızca % 35.8’i sunulduğunu düşünmektedir. Yine burada da kararsızların oranı azımsanmayacak (%25.4) düzeydedir. Bununla birlikte araştırmaya katılan öğrencilerin % 57.7’si Ticaret Meslek Lisesindeki muhasebe öğretmenlerinin, konularında teorik ve uygulamalı yeterli bilgiye sahip olduklarını ifade etmişlerdir. %19.7’side bunun tam tersi yönde fikir beyan etmişlerdir.

Tablo.17. Ankete Katılan Öğrencilerin Mesleki Eğitime Bakışı

	n	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Ülkemizde mesleki eğitime gereken önem verilmektedir.	n	30	83	93	97	63
	%	8.2	22.7	25.4	26.5	17.2
Ülkemizde meslek liselerinin önemi her geçen gün artmaktadır.	n	37	113	106	70	40
	%	10.1	30.9	29.0	19.1	10.9
Ticaret Meslek Lisesinde, meslekle ilgili gelişmeleri yakından takip edebilme imkânı sunulmaktadır.	n	24	107	93	97	45
	%	6.6	29.2	25.4	26.5	12.3
Ticaret Meslek Lisesindeki muhasebe öğretmenleri, konularında teorik ve uygulamalı yeterli bilgiye sahiptirler.	n	61	150	83	56	16
	%	16.7	41.0	22.7	15.3	4.4
Ticaret Meslek Lisesi öğrencilerine, MYO’na girişte tanınan sınavsız geçiş hakkı fakülteler içinde uygulanırsa bu liselerin önemini arttıracaktır	n	120	137	80	19	10
	%	32.8	37.4	21.9	5.2	2.7

Ankete katılan öğrencilerin % 70,2'si Ticaret Meslek Lisesi öğrencilerine, MYO'na girişte tanınan sınavsız geçiş hakkı fakülteler içinde uygulanırsa bu liselerin öneminin artacağını düşünmektedir. Bu cevabı Tablo.10'daki "Meslek Liselerine yönelik olarak uygulanan katsayı sisteminin doğru bir uygulama olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplardan % 54,6'sı doğru bir uygulama olmadığını, aynı şekilde Tablo.12'de "okuduğunuz lise türünden memnun değilseniz memnun olmama sebebiniz?" sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplardan katsayı adaletsizliği % 64,8 ile destekler niteliktedir.

VII.4. Ticaret Meslek Liselerinde Verilen Muhasebe Eğitiminin, Meslek Yüksek Okullarında Verilen Muhasebe Eğitimine Etkileri

Tablo.18'e bakıldığında Ticaret Meslek Lisesinde alınan muhasebe bilgisinin, ön lisans (MYO) bölümlerindeki muhasebe derslerine yeterli alt yapı oluşturduğunu düşünen öğrencilerin oranı % 72,4'tür. Burada kararsızların oranı % 12.6 iken, % 15'i yeterli alt yapı oluşturmadığını düşünmektedir.

Amacı öncelikli olarak muhasebe meslek elemanı yetiştirmek olan Ticaret Meslek Liselerinde derslerin sayıca ağırlığını muhasebe derslerinin oluşturması bu düşüncenin ortaya çıkmasında etkili olabilir. Ayrıca öğrencilerin %56'sının Ticaret Meslek Liselerinde

muhasebe derslerini yeterli düzeyde verildiği düşüncesi de yukarıdaki düşüncüyü desteklemektedir.

Bu düşünceye paralel olarak öğrencilerin % 69,1'i Ticaret Meslek Liselerinde alınan muhasebe derslerinin, yüksek öğretimdeki muhasebe derslerinin kalitesini artırdığı görüşündedir. %14,5'inin ise Ticaret Meslek Liselerinde alınan muhasebe derslerinin, yüksek öğretimdeki muhasebe derslerinin kalitesini artırmadığı, %16,4'ünün ise kararsız olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Ankete katılan öğrencilerin %63,1'i MYO'da okuyan öğrenciler içinde Ticaret Meslek Lisesi mezunu öğrenciler muhasebe derslerinde en başarılı öğrenciler olduğu düşüncesindedir. Bu öğrencilerin %17,5'i en başarısız öğrenciler olduğunu görüşünderken, %19,4'ünün ise kararsız olduğu görülmektedir. Ayrıca MYO'da başarılı olmak için Ticaret Meslek Lisesine gitmenin şart olduğunu düşünen öğrencilerin oranı %51.6, MYO'da başarılı olmak için Ticaret Meslek Lisesine gitmek şart değildir diyenlerin oranı %28,7, kararsızlar ise % 19,7'dir.

Bütün bu verilerin aksine ankete katılanların %44,8'i MYO'da okuyan öğrenciler içinde Ticaret Meslek Lisesi mezunu öğrenciler muhasebe dersleri dışındaki derslerde muhasebe derslerine oranla daha başarısız oldukları görüşünderken, %34,4'ü daha başarılı oldukları görüşündedir. Kararsızların oranı %20 olarak görülmektedir.

Tablo.18 Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitiminin MYO'daki Muhasebe Eğitimine Etkileri

		Kesimlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesimlikle Katılmıyorum
Ticaret Meslek Lisesinde alınan muhasebe bilgisi, ön lisans (MYO) bölümlerindeki muhasebe derslerine yeterli alt yapı oluşturmaktadır.	n	90	175	46	41	14
	%	24.6	47.8	12.6	11.2	3.8
Ticaret Meslek Lisesinde alınan muhasebe dersleri, yüksek öğretimdeki muhasebe eğitiminin kalitesini artırmaktadır.	n	66	187	60	46	7
	%	18.0	51.1	16.4	12.6	1.9
Ticaret Meslek Liselerinde muhasebe dersleri yeterli düzeyde verilmektedir.	n	63	142	73	66	22
	%	17.2	38.8	19.9	18.0	6.0
MYO'unda okuyan öğrenciler içinde Ticaret Meslek Lisesi mezunu öğrenciler muhasebe dersleri dışındaki derslerde muhasebe derslerine oranla daha başarısız öğrencilerdir	n	62	102	76	100	26
	%	16.9	27.9	20.8	27.3	7.1
MYO'unda okuyan öğrenciler içinde Ticaret Meslek Lisesi mezunu öğrenciler muhasebe derslerinde en başarılı öğrencilerdir.	n	77	154	71	50	14
	%	21.0	42.1	19.4	13.7	3.8
MYO'unda başarılı olmak için Ticaret Meslek Lisesine gitmek şarttır.	n	73	116	72	75	30
	%	19.9	31.7	19.7	20.5	8.2

VII.5. Öğrencilerin Ticaret Meslek Liselerinde Yapılan Staja Bakışları

Ankete katılan öğrencilerin Ticaret Meslek Liselerinde yapılan staja bakışlarına yönelik ortaya koydukları düşünceleri Tablo.19'da verilmiştir. Öğrencilerden staj döneminde mesleğe yönelik uygulama becerisi verildiğini düşünenlerin oranı % 54,1 iken % 26,5'i staj döneminde mesleğe yönelik uygulama becerisinin verilmemesini ifade etmektedir. Bu süreçte kararsızlar % 19,4'dür.

Öğrencilerin %74,3'ü ticaret meslek liselerindeki staj dönemi mesleğin pratiğini kavrama açısından önemli olduğunu belirtirken, % 11,5'i Ticaret Meslek Liselerindeki staj döneminin mesleğin pratiğini kavrama açısından önemli olmadığını ifade etmektedir. Kararsızların oranı ise %14,2'dir. Bu, staj döneminde mesleğe yönelik uygulama becerisi verildiği düşüncesini de desteklemektedir.

Ticaret lisesinde yapılan staj MYO'da verilen muhasebeyi anlamaya katkı sağladığını söyleyenlerin oranı % 61,2'dir. Öğrencilerin % 19,4'ü ise bu düşünceye katılmamaktadır. Kararsızlar ise %19,4'dür.

Bunlarla birlikte öğrencilerin %55,7'si Ticaret Meslek Liselerindeki stajın eğitime katkısının olduğunu, %23,5'inde Ticaret Meslek Liselerindeki stajın eğitime katkısı olmadığını ifade etmişlerdir. %20,8'i ise kararsızdır. Stajın eğitime katkısı olduğunu düşünenlerin oranı yüksektir. Bu düşünce Ticaret Lisesinde yapılan stajın MYO'da verilen muhasebeyi anlamaya katkı sağladığı düşüncesini güçlendirmektedir.

Ticaret meslek liselerinde gerçek anlamda staj yapılmaktadır diyenlerin oranı % 47,3'dür. Bunun aksini

ifade edenlerin oranı % 19,4 iken, %23,8'i kararsızdır. Ticaret meslek liselerinde gerçek anlamda staj yapılmaktadır diyenlerin oranı, yapılmamaktadır diyenlerin oranından yüksektir. Ancak kararsızların oranı da azımsanmayacak düzeydedir. Bu düşünce Tablo.19'daki diğer tüm sonuçları desteklemektedir.

VII.6. Araştırmanın Hipotezleri, Güvenilirlik Analizi ve T-Testi (one sample t-test) Analiz Sonuçları ve Hipotezlerin Yorumlanması

Araştırmaya yönelik 9 hipotez kullanılmıştır. Kullanılan bu hipotezler analiz sonucu "kabul" ya da "red" olan hipotezler şeklindedir.

VII.6.1. Araştırmanın Hipotezleri

Hipotez, araştırmanın beklenen sonuçlarını ifade eden, problemin altında yatan gerçekleri yansıtan, önermeler, öz cümlelerdir [17]. Araştırma, bu hipotezleri doğrulamaya, test etmeye, irdelemeye, yoklamaya, sınılamaya; başka bir deyişle doğru olup olmadıklarını saptamaya yönelik bir etkinlikdir [18].

Bu çalışmanın başlıca hipotezler şu şekildedir:

Hipotez 1: Ticaret Meslek Liselerinde meslek derslerinde aktarılan muhasebe bilgileri, ön lisans (MYO) bölümlerindeki muhasebe derslerine yeterli alt yapıyı oluşturmaktadır.

Hipotez 2: Ticaret Meslek Liselerinde meslek derslerinde aktarılan muhasebe bilgileri, muhasebe mesleğinin temelini öğretme açısından yeterlidir.

Hipotez 3: Ülkemizde mesleki eğitime gereken önem verilmektedir.

Tablo 19 Öğrencilerin Ticaret Meslek Liselerinde Yapılan Staja Bakışları

	n	Kesinlikle Katılıyor	Katılıyor	Kararsız	Katılmıyor	Kesinlikle Katılmıyor
Staj döneminde mesleğe yönelik uygulama becerisi verilmektedir.	n	87	11	71	61	36
	%	23.8	30.3	19.4	16.7	9.8
Ticaret meslek liselerindeki staj dönemi mesleğin pratiğini kavrama açısından önemlidir.	n	99	173	52	30	12
	%	27.0	47.3	14.2	8.2	3.3
Ticaret lisesinde yapılan staj MYO'da verilen muhasebeyi anlamaya katkı sağlar.	n	85	139	71	50	21
	%	23.2	38.0	19.4	13.7	5.7
Ticaret meslek liselerinde gerçek anlamda staj yapılmaktadır.	n	56	117	87	62	44
	%	15.3	32.0	23.8	16.9	12.0
Ticaret meslek liselerindeki stajın eğitime katkısı olmuştur.	n	70	134	76	49	37
	%	19.1	36.6	20.8	13.4	10.1

Hipotez 4: Ticaret Meslek Liselerinde yapılan staj, mesleğe yönelik uygulama becerisi kazandırmaktadır.

Hipotez 5: Ticaret Meslek Lisesi öğrencilerine işletme, iktisat, maliye, pazarlama gibi alanları ile ilgili bölümleri tercih etmelerinde ek puan verilmesi bu liselerin önemini artırır.

Hipotez 6: Ticaret Meslek Lisesini bitiren öğrenciler okudukları lise türünden memnundurlar.

Hipotez 7: Ticaret Meslek Lisesine gitmek öğrencilerin Meslek Yüksek Okulunda(MYO) başarısını artırır.

Hipotez 8: Ticaret Meslek Liselerinde muhasebe dersleri yeterli düzeyde verilmektedir.

Hipotez 9: Ticaret Meslek Lisesi mezunu öğrenciler Meslek Yüksek Okulundaki meslek derslerinde en başarılı öğrencilerdir.

VII.6.2. Araştırmanın Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Güvenilirlik (reliability), bir ölçme aracı, bütün soruların birbirleri ile tutarlılığını, ele alınan oluşumu ölçmede türdeşliğini, yeterliliğini ortaya koyan bir kavramdır. Testlerin güvenilirliğini analiz etmek amacıyla, güvenilirlik katsayıları “Cronbach Alfa” hesaplanmaktadır.

Araştırmanın Alfa katsayısı 0,7533 çıkmıştır. Bu katsayının esas alınan değerlendirme kriteri $0.60 \leq \alpha < 0.80$ aralığıdır. Bu ölçek aralığında yer alan Alfa oldukça güvenilirdir.

VII.6.3. T-Testi (one sample t-test) Analiz Sonuçları ve Hipotezlerin Yorumlanması

Araştırmanın test edilen ana hipotezi ve alt hipotezler t-testi (one sample t-test) analiz sonuçları Tablo.20’de yer almaktadır. Bu tablodaki hipotezler ankette yer alan belirli değişkenlerin toplanması ve yeni ($H_1, H_2, H_3, H_4, H_5, H_6, H_7, H_8$ ve H_9 gibi) değişkenlerin türetilmesiyle elde edilmiştir.

H_1 değişkeni 6 değişkenin, H_3 değişkeni 3 değişkenin, H_4 değişkeni 4 değişkenin, H_5 değişkeni 2 değişkenin, H_6 değişkeni 2 değişkenin, H_7 değişkeni 3 değişkenin, H_8 değişkeni 2 değişkenin, H_9 değişkeni 2 değişkenin toplanmasıyla elde edilmiştir. Ayrıca H_2 değişkenini elde etmek için herhangi bir farklı değişken kullanılmamıştır.

Türetilen her bir değişken t-testine (one sample t-test) (Tablo.20) tabi tutularak analiz edilmiştir. H_1 değişkeni ana hipotezi oluşturmaktadır. H_1 dışındaki diğer değişkenler ise alt hipotezleri oluşturmaktadır

Tablo.20. T-Testi (one sample t-test) Analiz Sonuçları

	n (Frekans) = 366	t	Sig.	Mean	Sonuç
H_{1-0} Ticaret Meslek Liselerinde meslek derslerinde aktarılan muhasebe bilgileri, ön lisans (MYO) bölümlerindeki muhasebe derslerine yeterli alt yapıyı oluşturmamaktadır.		14,649	0,000 $P= 0.000 < \alpha (0.05)$	3,0984	Red
H_{2-0} Ticaret Meslek Liselerinde meslek derslerinde aktarılan muhasebe bilgileri, muhasebe mesleğinin temelini öğretme açısından yeterli değildir.		3,477	0,001 $P= 0.001 < \alpha (0.05)$	0,23	Red
H_{3-0} Ülkemizde mesleki eğitime gereken önem verilmemektedir.		-1,436	0,152 $P= 0.152 > \alpha (0.05)$	-0,2049	Kabul
H_{4-0} Ticaret Meslek Liselerinde yapılan staj, mesleğe yönelik uygulama becerisi kazandırmamaktadır.		11,382	0,000 $P= 0.000 < \alpha (0.05)$	2,0874	Red
H_{5-0} Ticaret Meslek Lisesi öğrencilerine işletme, iktisat, maliye, pazarlama gibi alanları ile ilgili bölümleri tercih etmelerinde ek puan verilmesi bu liselerin önemini arttırmaz.		23,357	0,000 $P= 0.000 < \alpha (0.05)$	1,8743	Red
H_{6-0} Ticaret Meslek Lisesini bitiren öğrenciler okudukları lise türünden memnundurlar.		12,364	0,000 $P= 0.000 < \alpha (0.05)$	1,2022	Red
H_{7-0} Ticaret Meslek Lisesine gitmek öğrencilerin Meslek Yüksek Okulundaki başarısını arttırmaz.		8,880	0,000 $P= 0.000 < \alpha (0.05)$	1,1776	Red
H_{8-0} Ticaret Meslek Liselerinde muhasebe dersleri yeterli düzeyde verilmemektedir.		6,333	0,000 $P= 0.000 < \alpha (0.05)$	0,6585	Red
H_{9-0} Ticaret Meslek Lisesi mezunu öğrenciler Meslek Yüksek Okulundaki meslek derslerinde en başarısız öğrencilerdir.		8,885	0,000 $P= 0.000 < \alpha (0.05)$	0,8306	Red

T-Testi (one sample t-test) analiz sonuçlarının yer aldığı Tablo 17'den elde edilen bulgular özetlenirse;

•H₁₋₁ hipotezi; P 0.000 < α (0.05) olduğundan hipotez reddedilir. Yani Hipotez 1= "H₁₋₀" değişkeninin ortalaması sıfırdan büyüktür ve sonuç olumludur. Ölçülen ortalama değer 3,0984 olarak çıkmıştır ve "H₁" değişkeninin ortalaması sıfırdan büyük çıkmıştır. Diğer bir ifadeyle anlamlı bir fark vardır. Bu nedenle "*Ticaret Meslek Liselerinde meslek derslerinde aktarılan muhasebe bilgileri, ön lisans (MYO) bölümlerindeki muhasebe derslerine yeterli alt yapıyı oluşturduğu sonucuna varılmıştır.*"

•H₂₋₁ hipotezi; P 0.001 < α (0.05) ise hipotez reddedilir. Değişken sıfırdan büyüktür ve sonuç olumludur. Ölçülen ortalama değer 0,23 olarak çıkmıştır Bu veriye göre anlamlı bir fark mevcuttur. Buradan "*Ticaret Meslek Liselerinde meslek derslerinde aktarılan muhasebe bilgileri, muhasebe mesleğinin temelini öğretme açısından yeterli olduğu sonucuna varılmıştır.*"

•H₃₋₃ hipotezi; P 0.152 < α (0.05) olduğundan hipotez kabul edilir. Yani Hipotez 3= "H₃" değişkeninin ortalaması sıfırdan küçüktür ve sonuç olumsuzdur. Ölçülen ortalama değer -0,2049 olarak çıkmıştır Diğer bir ifadeyle negatif yönde anlamlı bir fark vardır. Bu veriler "*Ülkemizde mesleki eğitime gereken önem verilmediği sonucunu vermektedir.*"

•H₄₋₄ hipotezi; P 0.000 < α (0.05) ise hipotez reddedilir. Değişken sıfırdan büyüktür ve sonuç olumludur. Ölçülen ortalama değer 2,0874 olarak çıkmıştır Bu veriye göre anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ve "*Ticaret Meslek Liselerinde yapılan stajın, mesleğe yönelik uygulama becerisi kazandırdığı sonucu elde edilmiştir.*"

•H₅₋₅ hipotezi; P 0.000 < α (0.05) ise hipotez reddedilir. Değişken sıfırdan büyüktür ve sonuç olumludur. Ölçülen ortalama değer 1,8743 olarak çıkmıştır Bu veriye göre anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu fark "*Ticaret Meslek Lisesi öğrencilerine işletme, iktisat, maliye, pazarlama gibi alanlar ile ilgili bölümleri tercih etmelerinde ek puan verilmesi bu liselerin önemini artırır sonucunu vermektedir.*"

•H₆₋₆ hipotezi; P 0.000 < α (0.05) ise hipotez reddedilir. Değişken sıfırdan büyüktür ve sonuç olumludur. Ölçülen ortalama değer 1,2022 olarak çıkmıştır Bu veriye göre anlamlı bir fark mevcuttur. Buradan "*Ticaret Meslek Lisesini bitiren öğrencilerin okudukları lise türünden memnun oldukları sonucuna varılmıştır.*"

•H₇₋₇ hipotezi; P 0.000 < α (0.05) ise hipotez reddedilir. Yani Hipotez 1= "H₇₋₀" değişkeninin ortalaması sıfırdan büyüktür ve sonuç olumludur. Ölçülen

ortalama değer 1,1776 olarak çıkmıştır. Diğer bir ifadeyle pozitif yönde anlamlı bir fark vardır. Bu veriler göre "*Ticaret Meslek Lisesine gitmek öğrencilerin Meslek Yüksek Okulundaki başarısını arttırmaktadır sonucuna ulaşılmıştır.*"

•H₈₋₈ hipotezi; P 0.000 < α (0.05) ise hipotez reddedilir. Değişken sıfırdan büyüktür ve sonuç olumludur. Ölçülen ortalama değer 0,6585 olarak çıkmıştır Bu veriye göre anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Ortaya çıkan bu anlamlı fark "*Ticaret Meslek Liselerinde muhasebe dersleri yeterli düzeyde verildiği sonucuna ulaşılmıştır.*"

•H₉₋₉ hipotezi; P 0.000 < α (0.05) ise hipotez reddedilir. Değişken sıfırdan büyüktür ve anlamlı bir fark mevcuttur. Ölçülen ortalama değer 0,8306 olarak çıkmıştır. Bu veriye "*Ticaret Meslek Lisesi mezunu öğrenciler Meslek Yüksek Okulundaki meslek derslerinde en başarılı öğrenciler olduğu sonucuna varılmıştır.*"

VIII. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Araştırma Ticaret Meslek Lisesi çıkışlı öğrencilerin Ticaret Meslek Liselerinde aldıkları muhasebe eğitimine bakışlarını, muhasebe ve finansman eğitiminin kalitesini ortaya koymaya çalışmıştır. Özellikle Ticaret Meslek Lisesi öğrencilerinin MYO'lunda verilen muhasebe dersleri için sağlam bir alt yapı oluşturup oluşturmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük kısmı (% 60) Ticaret Meslek Lisesine gitmeyi kendileri istemiştir. Bu tercihte ailelerinin ve arkadaşlarının payının da büyük olduğu görülmektedir. Uygun rehberlik hizmetleriyle çevresel etkilerden uzak kendi iradeleriyle Ticaret Meslek Lisesine gitmeyi isteyen öğrencilerin oranının artacağı araştırma sonuçlarından da anlaşılmaktadır. Ayrıca kendi iradeleriyle bu liseyi seçen öğrencilerin Ticaret Meslek Lisesini seçmelerindeki etkili faktörlerin başında, muhasebe mesleğinin her zaman geçerli bir meslek olması gelmektedir. Muhasebe mesleğinin saygın bir meslek olması, muhasebe mesleğinin yüksek gelir elde etme imkanı vermesi ve üniversiteyi kazanılmamış olursa bile iş bulma imkanı sağlaması olarak görülmektedir.

Öğrencilerin Ticaret Meslek Lisesine gitmekten memnun oldukları hatta tekrar tercih etme hakkına sahip olsalar yine Ticaret Meslek Lisesini seçeceklerini düşünmektedir. Bu süreç Meslek Liselerine karşı oluşan önyargı ve katsayı adaletsizliğine rağmen öğrencilerin meslek liselerine olumlu baktıklarının da bir göstergesidir.

Araştırmaya katılan öğrenciler katsayı sisteminin doğru bir uygulama olmadığını ifade etmektedir. Ayrıca öğrenciler okudukları lise türünden memnun olmama

sebepleri arasında en önemli faktör olarak üniversite giriş sınavında uygulanan katsayı sisteminin olduğunu düşünmektedirler.

Ticaret Meslek Lisesine giden öğrencilerin büyük bir çoğunluğu mezun oldukları bir alanda çalışmak istemektedirler. Bu noktada ankete katılan öğrenciler Ticaret Meslek Liselerinde muhasebe derslerinde aktarılan bilgilerin, mesleğin temelini öğretme açısından yeterli bulmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrenciler ülkemizde Ticaret Meslek Liselerine gereken önemin verilmediğini belirtirken, aynı zamanda ticaret meslek liselerinin öneminin her geçen gün arttığını, bu artışın devam edebilmesi için Ticaret Meslek Lisesi öğrencilerine işletme, iktisat, maliye gibi 4 yıllık bölümleri tercih etmede ek puan verilmesinin bu tür liselerin önemini daha da arttıracığını düşünmektedir.

Ticaret meslek liselerindeki muhasebe eğitiminin MYO'daki muhasebe eğitimine etkilerine araştırmadan çıkan sonuçlar çerçevesinde bakıldığında; ankete katılan öğrenciler Ticaret Meslek Liselerinde muhasebe derslerinin yeterli düzeyde verildiğini ve MYO'da okuyan öğrenciler içinde Ticaret Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin muhasebe derslerinde en başarılı öğrenciler olduğunu düşünmektedirler. Bu yaklaşımlara ilaveten Ticaret Meslek Lisesinde alınan muhasebe bilgisinin, ön lisans (MYO) bölümlerindeki muhasebe derslerine yeterli alt yapıyı oluşturduğu ve Ticaret Meslek Lisesinde alınan muhasebe derslerinin, yüksek öğretimdeki muhasebe eğitiminin kalitesini artırdığını belirtmektedirler. Bu sonuçlar birbiriyle paralellik arz etmektedir.

Ticaret Meslek Liselerinde yapılan stajın mesleğin pratiğini kavrama açısından önemli olduğu, mesleğe yönelik gerekli uygulama becerisinin verildiği fakat tam anlamıyla yeterli olmadığı ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak öğrencilerin büyük bir kısmının Ticaret Meslek Lisesini kendi istekleriyle seçtikleri ve yaptıkları bu tercihten de memnun oldukları görülmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin 2/3'den fazlası mezun olduklarında, mezun oldukları alanda çalışmayı istemektedir. Bu verilerin geneli Ticaret Meslek Liselerinin seçiminde bilinçli bir tercihi ortaya koymaktadır. Ayrıca Ticaret Meslek Lisesinde verilen muhasebe eğitiminin yeterli düzeyde olduğu, bu eğitimin MYO'larındaki muhasebe eğitiminin kalitesini artırdığı ve ön lisans (MYO) bölümlerindeki muhasebe derslerine de yeterli alt yapıyı oluşturduğu görülmektedir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

[1] Tok, A. & Sontay, S. (2006). Mesleki Eğitimde Öğrenci Memnuniyeti ve Etkili Öğretim. *Milli Eğitim Dergisi*, 35(172), 106-115.

- [2] Kazu, Y. & Demirli, C. (2002). Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Kurumlarındaki Gelişmeler. *Milli Eğitim Dergisi*, (155-156), 5-20.
- [3] Eşmeci, İ. (2007). Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitimin Bugünkü Durumu ve Sorunları. *Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı*, Ankara: YÖK Yayınları, No: 15-16, 15-26.
- [4] Koutsogeorgopoulou, V. (2009). Enhancing Educational Performance In Australia. *Australia: Economics Department Working Paper* No: 678.
- [5] Carey, D. (2007). Improving Education Outcomes in the Slovak Republic. *France: OECD Economics Department Working Papers* No: 578.
- [6] Gürsel, A. (2004). Türk Metal Ana Sanayi ve Mesleki ve Teknik Eğitim. *Eğitim Kurumu- İşletme Diyaloğu Konferansı*, Ankara, 4-5 Mayıs, 160-175.
- [7] Şimşek, A. (1999). *Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitimin Yeniden Yapılandırılması*. İstanbul: TÜSİAD Yayın No:99-2/252.
- [8] Hippach-Schneider, U.; Krause, M. & Woll, C. (2007). *Vocational Education and Training in Germany Short Description*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, Cedefop Panorama Series: 138.
- [9] Battaloğlu, H., Köroğlu M., Aksoy M., & Altun R.; (2007). MEB-MEGEP Kapsamında Yapılan İş Piyasası Araştırmaları ve Meslek Standartları Geliştirilmesi. *Uluslararası Hayat Boyu Öğrenme Konferansı*. Ankara: Mili Eğitim Bakanlığı Yayınları, 18-19 Nisan, 117-124.
- [10] Şınga Muğan, C. & Hoşal Akman, N. (2004). Muhasebe Eğitiminde Öğretim ve Öğrenim Yöntemleri İle Ders Başarısı Arasındaki İlişki; Pilot Çalışma. *XXIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu*. Antalya: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü, 19-23 Mayıs, 19-36.
- [11] Dursun, A. (2006). *Muhasebe Eğitiminde Kalite Arayışı*. Birinci Baskı. Ankara: Sözkese Matbaacılık.
- [12] Yücel, G. (2004). Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Arttırmada Eğitimcinin Rolü. *XXIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu*. Antalya: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü, 19-23 Mayıs, 171-180.
- [13] Sürmeli, F. (2004). Muhasebede Doktora Eğitimi. *XXIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu*. Antalya: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü, 19-23 Mayıs, 111-122.
- [14] Gökçen, G. (2007). *Genel Muhasebe İlkeler ve Tekdüzen Hesap Planı Uygulamaları*.1. Baskı. İstanbul: Beta Yayın No: 1825.

- [15] Sevilengül, O. (1998). *Tekdüzen Muhasebe Sistemi İle Uyumlu Genel Muhasebe*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- [16] Marmara Üniversitesi İşletme Fakültesi 2007/2008 Öğrenci Kayıt Bilgileri (Öğrenci İşlerinden Alınmıştır). [27.12.2007].
- [17] Özdamar, K. (2004). *Paket Programlar ile İstatiksel Veri Analizi*. 4.Basım. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- [18] Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. 11. Basım. Ankara: Tekışık Web Ofset Basımı.

Hakan ÇELENK (hcelenk72@yahoo.com) has Ph.D. of Labor Economics and Industry Relations department at Marmara University Social Sciences Institute. His research areas are Labor Cost, Cost Accounting, Management Accounting and Accounting.

İsa ÇAMTOSUN (isacamtosun@mynet.com) graduated from the Master Program of Accounting Finance Department at Marmara University. His research area is Accounting.